

Aan de voorzitter en leden van de
Commissie voor Veiligheid en Justitie van de Tweede Kamer
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum: 5 oktober 2015

Betreft: Wetsvoorstel Regulering prostitutie en bestrijding misstanden seksbranche (32 211)

Geachte leden van de Tweede Kamer,

Binnenkort behandelt u het wetsvoorstel Regulering prostitutie en bestrijden van misstanden in de seksbranche. Naast harmonisering van het vergunningenstelsel is een belangrijke doelstelling van de wet het verbeteren van de positie van sekswerkers en het bestrijden van misstanden.

Wij onderschrijven deze doelstelling. Wij hebben echter grote zorgen dat het wetsvoorstel het omgekeerde zal doen en de positie van sekswerkers zal verslechteren in plaats van verbeteren. Dit betreft m.n.

1. het feit dat de combinatie van wetsartikelen het in de praktijk voor sekswerkers vrijwel onmogelijk maakt om als zelfstandige zzp'er, onafhankelijk van een exploitant, te werken
2. de criminalisering van sekswerkers die niet voor een exploitant willen werken maar geen vergunning willen of kunnen krijgen.

Dit staat lijnrecht op de doelstelling van de wet om de zelfstandigheid en onafhankelijkheid van sekswerkers te bevorderen.

Daarnaast komen de privacy en het huisrecht van sekswerkers ernstig onder druk te staan en zien wij een groot risico dat de wet tot een nog verdere afname van het aantal vergunde plekken zal leiden. Ook hebben wij grote twijfels over de effecten van de voorgestelde leeftijdsverhoging. Tenslotte zijn wij bijzonder ongelukkig met de voorgestelde definitie van sekswerk en sekswerkers.

Wij doen een beroep op u om

1. de definitie van seksbedrijf aan te passen om zelfstandig werken van sekswerkers (ZZP's), onafhankelijk van een exploitant, mogelijk te maken/houden door uit de definitie de woorden "*het bedrijfsmatig verrichten van seksuele handelingen voor een ander tegen betaling*" te schrappen, en de vergunningplicht voor zelfstandige sekswerkers te vervangen door een meldplicht
2. de strafbaarstelling van zelfstandige sekswerkers zonder vergunning te schrappen (art. 32 jo 9 Wrp)
3. de nuloptie uit het wetsvoorstel (art. 23 Wrp) te schrappen

4. aantasting van de grondrechten van sekswerkers (huisrecht, privacy, vrije arbeidskeuze) te voorkomen
5. de leeftijdsverhoging te schrappen (art. 22 en 29 Wrp)
6. de definitie van sekswerk en sekswerkers aan te passen (art. 1 Wrp).

Hieronder lichten wij onze zorgen nader toe. Een uitvoeriger argumentatie met een aantal praktijkvoorbeelden treft u aan in de bijlage.

1. Aanpassing definitie 'seksbedrijf'

Zoals de Koning in zijn Troonrede aanhaalde hebben burgers behoefte aan keuzevrijheid, zelfstandigheid en maatwerk. Dat geldt ook voor sekswerkers. Gevolg van het wetsvoorstel - en de daarop gebaseerde model APV van de VNG¹ - is echter dat sekswerkers formeel of *de facto* gedwongen worden voor en onder controle van een exploitant te werken. Scherper gezegd: waar vóór 2000 de wet het verbod om voor een derde te werken, dreigt 15 jaar later de wet het onmogelijk maken voor sekswerkers om niet voor een derde te werken. Met dat verschil dat voorheen alleen de exploitant (formeel) strafbaar was, maar nu ook sekswerkers zelf. Dit kan o.i. niet de bedoeling zijn van een wetsvoorstel dat (mede) beoogt de positie van sekswerkers te verbeteren (zie verder onder punt 2).

De oorzaak ligt vooral in het feit dat de definitie van 'seksbedrijf' (art. 1 Wrp) geen onderscheid maakt tussen raambordelen, seksclubs, privéhuizen en escortbedrijven enerzijds en zzp'ers anderzijds. De zelfstandige thuiswerker of escort die bedrijfsmatig prostitutie activiteiten uitoefent, wordt zowel als prostituee als exploitant (van zichzelf) aangemerkt. Daardoor moeten zzp'ers niet alleen voldoen aan alle eisen die aan prostituees worden gesteld maar ook aan de eisen die aan exploitanten worden gesteld, zoals de vergunningplicht, én zijn alle regels en sancties voor exploitanten ook van toepassing op de zelfstandig werkende sekswerker.² Voldoet zij of hij niet aan de vergunningplicht, dan is zij of hij strafbaar o.g.v. de Wet Economische Delicten (WED) en, afhankelijk van de betreffende gemeente, o.g.v. de APV.

Bepalend voor de vraag of een zelfstandige thuiswerker of escort een vergunning nodig heeft is of zij (of hij) 'bedrijfsmatig' werkt. Zowel de MvT en de Nota nav het Verslag, als de model APV zijn echter onduidelijk en in zichzelf tegenstrijdig over wat hieronder moet worden verstaan. Zo is volgens de MvT geen sprake van bedrijfsmatigheid maar van een 'thuiswerker' als een prostituee zelfstandig werkt, op haar thuisadres, en geen andere prostituees in haar woning laat werken, maar stelt dezelfde MvT – én de Model APV – als bepalende factoren (onder meer) het oogmerk om een inkomen te genereren en het feit of geadverteerd wordt. Op grond van die laatste criteria zal al snel sprake zijn van bedrijfsmatig. Net als de meeste andere mensen werken sekswerkers over het algemeen om een inkomen te verwerven en net als andere zzp'ers zullen zij daarvoor klanten moeten werven, dus adverteren.

Werkt een sekswerker 'bedrijfsmatig', dan is zij of hij vergunningplichtig. Het aanvragen van een vergunning houdt echter in dat naam en adres van de sekswerker worden gepubliceerd, met de bijbehorende gevolgen voor de privacy en veiligheid van henzelf, hun kinderen en familie. Daarbij komt dat, mocht een vergunning worden verleend, deze aan de buitenzijde van de woning zichtbaar moet zijn (art. 16 lid 2 Wrp). Doet de sekswerker dit niet, dan is zij strafbaar o.g.v. de WED (art. 32 jo 16 lid 3 Wrp).³ Daarnaast betekent een vergunning dat zij of hij wordt opgenomen in een landelijk register zonder dat duidelijk is welke privacy waarborgen hiervoor gelden (art. 20 Wrp).

¹ Zie: <https://vng.nl/onderwerpenindex/veiligheid/prostitutie/brieven/nieuw-prostitutiehoofdstuk-model-apv>.

² Toelichting model-APV, p. 14.

³ Ook is bijv. een zelfstandige escort strafbaar die niet gedurende de uren dat het bedrijf daadwerkelijk wordt uitgeoefend aanwezig is in het bedrijf (art. 32 jo 26 Wrp): die eis op zich maakt een vergunning voor alleenwerkende zelfstandige escorts al onmogelijk. Zij zullen immers, inherent aan hun werk, nogal eens tijdens de openingsuren afwezig zijn.

Bovendien zal het veelal weinig zin hebben een vergunning aan te vragen omdat de kans groot is dat deze wordt geweigerd op grond van het maximumbeleid, het bestemmingsplan, de nulloptie, of een van de andere gronden die de Wrp mogelijk maakt. Onder die omstandigheden zullen weinig zelfstandige sekswerkers geneigd zijn een vergunning aan te vragen.

Meldplicht in plaats van vergunningsplicht

Wij zijn graag bereid om samen met sekswerkers en de overheid na te denken over een alternatief stelsel voor thuiswerkers. Een stelsel dat zowel tegemoet komt aan de behoefte aan onafhankelijkheid en zelfstandigheid van sekswerkers, als aan de wens van de overheid om te weten wie werkzaam is als sekswerker in hun gemeente en contact met hen te kunnen hebben.

Dit zou kunnen in de vorm van een *meldplicht in plaats van vergunningplicht*, uit te werken via een AMvB. Als eis kan worden gesteld dat de betreffende zzp'er alleen of met ten hoogste één collega zzp'er samen werkt, geen overlast veroorzaakt en het huis geen van buitenaf zichtbare kenmerken heeft of passanten aantrekt. Belangrijke voorwaarde bij een meldplicht is dat, zoals de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) vereist, de privacy van de betrokken sekswerker gewaarborgd is en dat duidelijk geregeld wordt wie toegang heeft tot de gegevens, wanneer gegevens vernietigd worden, dat gegevens niet met derden worden uitgewisseld enz. Dit is van essentieel belang voor de bescherming van de privacy en veiligheid van sekswerkers en de mogelijkheid om indien zij dat wensen van beroep te veranderen.

2. Schrappen strafbaarstelling 'onvergunde' zelfstandige sekswerkers

Gegeven de onduidelijkheid van het begrip 'bedrijfsmatig' zal de interpretatie per gemeente verschillen. Daarbij worden alle risico's van onduidelijkheid op de sekswerker afgewenteld.

Omdat (bedrijfsmatig werkende) zelfstandige sekswerkers op een lijn worden gesteld met exploitanten, zijn alle sancties voor exploitanten op hen van toepassing. Behalve via de WED (art. 32 jo 9 Wrp) kunnen zij ook via de APV strafbaar worden gesteld op straffe van resp. maximaal 6 of 3 maanden gevangenisstraf en/of een geldboete, al dan niet met openbaarmaking van de uitspraak.

Zelfstandige sekswerkers worden daarmee voor de keuze gesteld om

- geen vergunning aan te vragen en met behoud van hun zelfstandigheid, veiligheid en privacy onvergund te werken, met het risico van strafbaarheid
- wel een vergunning aan te vragen ten koste van hun privacy en veiligheid en met een grote kans op afwijzing
- hun zelfstandigheid op te geven en voor een exploitant te gaan werken.

3. Nulloptie

Uit de nulmeting blijkt dat, ondanks het ontbreken van een wettelijke grondslag, op dit moment 24% van de gemeenten al een nul-beleid heeft.⁴ Naast de bestaande mogelijkheden voor gemeenten om vergunningen te weigeren via het maximumbeleid en bestemmingsplannen, introduceert de Wrp nu de formele mogelijkheid van een nulloptie (art. 23 Wrp). Bovendien kunnen bij gemeentelijke verordening ter bescherming van de openbare orde, de woon- en leefomgeving of de veiligheid en gezondheid sekswerker en klanten aanvullende gronden voor de weigering van een vergunning worden gesteld (art. 15 lid 3 Wrp).

Dit breidt de mogelijkheden om seksbedrijven, inclusief zelfstandige thuiswerkers, te weren aanzienlijk uit. Het risico is groot dat dit zal leiden tot een nog verdere afname van het aantal vergunde werkplekken.⁵ Sekswerkers betalen hiervoor de prijs: aan de ene kant wordt van hen

⁴ Brief van de minister van V&J aan de Tweede Kamer van 14 april 2015 inzake Evaluatie Wet Regulering prostitutie (Wrp) en bestrijding misstanden, p. 3 onder Gemeentebeleid'.

⁵ Uit de evaluatierapporten komt naar voren dat sinds 2000 het aantal vergunde bedrijven landelijk drastisch is afgenomen: van een geschat aantal van 1420 in 2000 naar 1180 in 2006 (Evaluatie opheffing bordeelverbod. Gemeentelijk beleid, Flight e.a., DSP Groep, WODS 2006, p. 53) naar 674 in 2015 (brief minister van V&J inzake evaluatie Wrp, 14 april 2015, p. 2).

geëist dat zij in een vergund bedrijf werken en worden ze gestraft als ze dat niet doen, aan de andere kant krijgen gemeenten meer instrumenten om het aantal vergunde werkplekken verder te beperken.

4. Voorkomen aantasting grondrechten: huisrecht, privacy en recht op vrije arbeidskeuze

De Wrp geeft toezichtambtenaren de bevoegdheid zonder toestemming woningen te betreden wanneer daar 'naar hun redelijk vermoeden' bedrijfsmatig prostitutie plaatsvindt (art. 28 Wrp). Zoals wij hierboven stelden is onduidelijk wat onder 'bedrijfsmatig' wordt verstaan en kan in principe elke zelfstandige sekswerker die voor haar of zijn brood werkt hieronder worden verstaan. Daarmee ontbreken voldoende waarborgen en bestaat het risico van willekeur.

Het wetsvoorstel raakt op verschillende punten de privacybescherming van sekswerkers. Dit geldt m.n. voor de vergunningplicht voor zelfstandige sekswerkers en de uitvoerbaarheid van controle op leeftijd. Tegelijk zien wij dat, terwijl verplichte registratie door de Eerste Kamer is afgewezen, verschillende gemeenten op lokaal niveau alsnog een registratieplicht invoeren, zonder wettelijke grondslag en zonder de verplichte waarborgen voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Tenslotte zijn wij van mening dat met de invoering van de nuloptie en andere instrumenten om seksbedrijven te weren, samen met het dichttimmeren van de mogelijkheden om zelfstandig te werken, het recht op vrije arbeidskeuze van sekswerkers wel degelijk in geding komt.

5. Verhoging van de leeftijdsgrens

Wij hebben begrip voor het argument dat het psychologisch gezien de voorkeur heeft dat sekswerkers iets ouder zijn. De argumenten tégen hebben o.i. echter de overhand. Daarbij spelen zowel de praktische effecten als de uitvoerbaarheid een rol.

Het is de vraag of een verbod ertoe leidt dat jonge sekswerkers niet gaan werken of dat het er vooral voor zorgt dat ze in het illegale circuit gaan werken, al dan niet via behulpzame derden. Ook in de nulmeting uiteten betrokkenen bezorgdheid over het uitwijken van 18 tot 21 jarigen naar het illegale circuit.⁶

Bovendien is er geen voor de prostituee veilige en effectieve manier om de leeftijd te controleren zonder de privacy van sekswerkers ingrijpend aan te tasten. De enige manier waarop klanten en advertentie-websites de leeftijd kunnen controleren is face-to-face via een paspoort met (zichtbare) geboortenaam (in tegenstelling tot werknaam), geboortedatum en foto van de persoon zoals deze er in haar of zijn privé leven uitziet. Hiertegen bestaat grote weerstand. V.w.b. websites spelen daarbij dezelfde problemen als bij de eerder door de Eerste Kamer afgewezen verplichte registratie. Vraag is bijv. of zij worden verplicht een register bij te houden van adverterende sekswerkers, met een kopie van het paspoort.

Over de strafbaarstelling van klanten van jonge sekswerkers (art. 29 Wrp) hebben wij vanuit het perspectief van bestrijding van misstanden grote twijfels. Het risico dat dit averechts werkt en klanten juist minder snel in plaats van sneller misstanden melden is groot.⁷ In dit kader willen wij opmerken dat elke vorm van criminalisering van sekswerk het stigma vergroot, sekswerkers meer kwetsbaar maakt voor misbruik, hun veiligheid en toegang tot gezondheidszorg en hulpverlening aantast en ervoor zorgt dat zij zich bij dwang of geweld niet meer tot de politie zullen kunnen of durven wenden. Wij wijzen ook op de recente stellingname van Amnesty International die op basis van uitvoerig onderzoek concludeert dat elke vorm van criminalisering van sekswerk sekswerkers meer kwetsbaar maakt voor mensenrechten schendingen.⁸

⁶ Brief minister van V&J inzake evaluatie Wrp, 14 april 2015, p. 9.

⁷ In deze verwijzen wij ook naar het commentaar van de Vereniging Vrouw en Recht Clara Wichmann op het Initiatiefwetsvoorstel strafbaarstelling misbruik prostituees die slachtoffer zijn van mensenhandel.

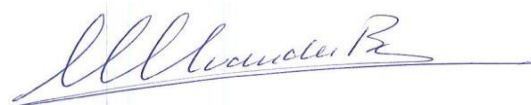
⁸ <https://www.amnesty.nl/nieuwsporaal/nieuws/qa-over-amnestys-nieuwe-beleid-omtrent-het-beschermen-de-rechten-sekswerkers>.

6. Definitie van sekswerk

De in de Wrp gehanteerde definitie bevestigt het vooroordeel dat sekswerkers 'zichzelf' zouden verkopen in plaats van een dienst en reduceert sekswerkers tot passieve objecten in plaats van aanbieders van een dienst. Eerder zou aansluiting gezocht moeten worden bij de internationale definitie van sekswerkers, zoals gehanteerd door de ILO: *"The provision of sexual services for reimbursement or material gain"* of de WHO en UNAIDS: *"Female, male and transgender adults and young people (18 years of age and above) who receive money or goods in exchange for sexual services, either regularly or occasionally"*.⁹

Graag lichten wij e.e.a. in een persoonlijk gesprek toe.

Met vriendelijke groet,

Mieke van der Burg
Voorzitter Vereniging Vrouw en Recht
T 06 22987711

namens

Vereniging Vrouw en Recht Clara Wichmann
SWexpertise21, Platform verbetering positie sekswerkers
TAMPEP, European Network for HIV/STI Prevention and Health Promotion among Migrant Sex Workers
SoaAids Nederland
Rutgers, kenniscentrum seksualiteit
SHOP, hulp en opvang mensenhandel

⁹ WHO Prevention and Treatment of HIV and other Sexually Transmitted Infections for Sex Workers in low and middle-income countries. Recommendations for a public health approach. December 2012. Available at: http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/77745/1/9789241504744_eng.pdf; Guidance note on HIV and sex work, Geneva, UNAIDS. Available at: http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/77745/1/9789241504744_eng.pdf?ua=1 http://www.unaids.org/en/media/unaids/contentassets/documents/unaidspublication/2009/JC2306_UNAIDS-guidance-note-HIV-sex-work_en.pdf

Bijlage 1 - Toelichting

Mogelijkheden om zelfstandig zonder tussenkomst van een exploitant te werken

De definitie van 'seksbedrijf' en de onduidelijkheid over wat 'bedrijfsmatig' inhoudt in combinatie met de definitie van 'advertentie', de verplichting om een vergunningnummer te vermelden in advertenties, de vergunningeisen, de ruime weigeringsgronden, het maximum en het nulbeleid timmeren *de facto* alle legale wegen dicht voor sekswerkers om onafhankelijk, zonder tussenkomst van een exploitant te werken.

Art. 1 van de Wrp definieert **seksbedrijf** als:

“De activiteit bestaande uit het bedrijfsmatig gelegenheid geven tot prostitutie of tot het verrichten van seksuele handelingen voor een ander tegen betaling of uit het bedrijfsmatig aanbieden van vertoningen van erotisch pornografische aard in een seksinrichting tegen betaling”.

Hieronder valt ook de zelfstandige thuiswerker en escort onder. De toelichting in de model APV luidt (p. 14):

“Ook in het geval een prostituee zelfstandig bedrijfsmatige activiteiten opereert is er sprake van een seksbedrijf (...). In dergelijke gevallen dient de prostituee enerzijds aangemerkt te worden als prostituee maar anderzijds ook als exploitant. De prostituee/exploitant dient daarmee dus ook te voldoen aan alle eisen die aan prostituees worden gesteld én aan de eisen die aan de exploitant worden gesteld.”

Zo wordt de vrouw die privé in haar eigen slaapkamer webcamseks aanbiedt op een lijn gesteld met een seksclub of raamprostitutiebedrijf.

Zodra een sekswerker 'bedrijfsmatig werkt' is hij of zij vergunningplichtig (art. 9 Wrp). Wat '**bedrijfsmatig**' is, is echter onduidelijk. De MvT (*Kamerstukken II 2009/10, 32 211, nr. 3*) noemt als factoren die bepalen of een activiteit bedrijfsmatig wordt verricht:

- het oogmerk om (een aanvulling op) een inkomen te genereren
- het aantal uren dat aan de activiteit wordt besteed
- de wijze van klantenwerving (bijvoorbeeld of er wordt geadverteerd om de werkzaamheden onder de aandacht van publiek te brengen en klanten te trekken) en
- de organisatiegraad en de omvang van het prostitutieaanbod.

Volgens dezelfde MvT is er echter geen sprake van bedrijfsmatigheid maar van een 'thuiswerker' als een prostituee zelfstandig werkt, op haar thuisadres, en geen andere prostituees in haar woning laat werken. Elders in de MvT staat dat er niet van een prostitutiebedrijf wordt gesproken als er sprake is van één prostituee, op haar eigen adres, zonder uiterlijke kenmerken, die niet (uitvoerig) adverteert. Overigens wil dit niet zeggen dat prostitutie activiteiten ook zijn toegestaan: ook uit bijv. het bestemmingsplan kunnen nog belemmeringen voortvloeien (ledenbrief nieuwe APV, p. 8).

In de Nota nav het Verslag (p. 16) worden als factoren genoemd "de frequentie van de werkzaamheid en de vraag of de activiteiten van de thuiswerkende prostitutie een zakelijke uitstraling hebben, bijv. indien er zodanig met het adres wordt geadverteerd dat het tot passanten leidt, reclame uitingen aan het pand zichtbaar zijn of er meerdere prostituees op hetzelfde adres werkzaam zijn". Verder dat het "in beginsel niet nodig is degenen die op het eigen woon en leef adres als prostituee werkzaam zijn, aan een vergunningplicht te onderwerpen zolang er geen sprake is van overlast en die werkzaamheid voor de buitenwereld niet of nauwelijks zichtbaar is".

Het is niet duidelijk is hoe dit zich verhoudt met het criterium "met het oogmerk een (aanvulling) op het inkomen te genereren" en "het aantal uren dat aan de activiteit wordt besteed".

Uiteindelijk blijft het aan de betreffende gemeente om te bepalen of er sprake is van 'bedrijfsmatig'. De toelichting op de model APV stelt:

“Of een activiteit ‘bedrijfsmatig’ wordt verricht hangt af van een aantal factoren. Is er personeel in dienst, dan is er zonder meer sprake van een bedrijf. Maar een individu zonder personeel kan ook een bedrijf zijn in de zin van de APV en is dan dus vergunningplichtig. Het oogmerk om (een aanvulling op) een inkomen te genereren, het aantal uren dat aan de activiteit wordt besteed, de wijze van klantenwerving (bijvoorbeeld of er wordt geadverteerd om de werkzaamheden onder de aandacht van publiek te brengen en klanten te trekken), de organisatiegraad en de omvang het prostitutie aanbod zijn aspecten om te bepalen of er bedrijfsmatig activiteiten worden verricht. Of er sprake is van bedrijfsmatige activiteiten zal dus moeten worden vastgesteld aan de hand van de feitelijke situatie”.

De vraag of geadverteerd wordt is een van de bepalende factoren. Het begrip ‘**advertentie**’ is echter zo breed gedefinieerd (“*elke commerciële uiting in een medium, die een seksbedrijf of een prostituee onder de aandacht van het publiek brengt*”) dat hieronder vrijwel alle communicatie van een sekswerker met derden valt of kan vallen. Een voorbeeld waar dit toe leidt is onderstaande correspondentie van een sekswerker (studente, 25 jaar) met gemeente X:

Een collega zei dat escorts een vergunning nodig hebben waarbij hun naam in het huis-aan-huisblad wordt gepubliceerd. Ik google-de de APV, maar die ging alleen over exploitanten. Zou de gemeente zich niet realiseren dat wij ook onafhankelijk kunnen zijn? Ik belde hen op: ‘bij beperkte werkzaamheden hebben zelfstandigen geen vergunning nodig’. Hoeveel uur ik mocht werken bleef onduidelijk. Misschien weet de politie meer, dacht ik. Daar kreeg ik te horen dat je altijd een vergunning nodig hebt. Omdat ik later een leuke baan wil hebben probeerde ik dan maar een andere gemeente. De telefoniste gaf aan dat ik gewoon kon werken. Ik wilde deze mededeling graag op schrift hebben en herhaalde mijn vraag per mail. In de tussentijd ging ik aan de slag. Het collegegeld moet ook betaald worden. Geheel onverwacht kreeg ik 9 maanden later te horen dat de tekst onder mijn email “afspraken kunnen tot 48 uur voor aanvang worden afgezegd” als reclame werd beschouwd wat betekende dat ik een vergunning nodig had. Omdat het aanvragen van een vergunning verlies aan anonimiteit oplevert en omdat ik niet de helft van mijn geld aan een exploitant wil geven, heb ik voor de illegaliteit gekozen.

Gemeenten hebben derhalve alle ruimte voor eigen interpretaties. Dit maakt het onvoorspelbaar wanneer thuiswerk al dan niet is toegestaan, resp. een vergunning wordt vereist en levert de zelfstandige sekswerker over aan de willekeur van gemeenten.

Bovendien wordt de eis gesteld dat in advertenties een vergunningnummer moet worden vermeld. Dit impliceert dat ook zelfstandige sekswerkers en escorts onder de vergunningplicht vallen, inclusief de sekswerker die in haar eigen slaapkamer webcamseks aanbiedt. Om te kunnen werken zal je immers moeten adverteren.

Duidelijk is ook dat de vergunningeisen geënt zijn op het bestrijden van misstanden in bedrijven en niet op alleenwerkende zelfstandige thuiswerkers en escorts. De eis dat de vergunning aan de buitenkant van het pand (haar of zijn woning) zichtbaar moet zijn is daar een voorbeeld van, maar ook de eis dat een alleenwerkende zelfstandige escort tijdens openingsuren in het pand (haar of zijn woning) aanwezig en aanspreekbaar zou moeten zijn. Dat lijkt zich op zijn minst slecht te verdragen met de aard van de activiteiten. Daarbij moet bedacht worden dat het niet voldoen aan deze eisen de sekswerker strafbaar maakt.

Meldplicht ipv vergunningsplicht

Er is een alternatief stelsel voor thuiswerkers mogelijk: een meldplicht in plaats van een vergunningsplicht, afgestemd op een ZZP’er. Een stelsel dat zowel tegemoet komt aan de behoefte aan onafhankelijkheid en zelfstandigheid van sekswerkers, als aan de wens van de overheid om te weten wie werkzaam is als sekswerker in hun gemeente en contact met hen te kunnen hebben.

Dit betekent dat in het wetsvoorstel een aanpassing van de definitie van seksbedrijf (artikel 1) nodig is. Uitwerking zal verder in een AMVB moeten geschieden. Om een goed en werkbaar systeem te krijgen, moet deze uitwerking wel samen met sekswerkers en de overheid plaats vinden. Bij het stelsel van meldplicht kan als eis worden gesteld dat de betreffende zzp'er alleen of met ten hoogste één collega zzp'er samen werkt, geen overlast veroorzaakt en het huis geen van buitenaf zichtbare kenmerken heeft of passanten aantrekt. Belangrijke voorwaarde bij een meldplicht is dat, zoals de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) vereist, de privacy van de betrokken sekswerker gewaarborgd is en dat duidelijk geregeld wordt wie toegang heeft tot de gegevens, wanneer gegevens vernietigd worden, dat gegevens niet met derden worden uitgewisseld enz. Dit is van essentieel belang voor de bescherming van de privacy en veiligheid van sekswerkers en de mogelijkheid om indien zij dat wensen van beroep te veranderen.

Te allen tijde moet voorkomen worden dat een meldplicht en de bijbehorende verwerking van persoonsgegevens negatieve effecten heeft voor het leven van sekswerkers. Zo komen er inmiddels bij Proud klachten binnen van Utrechtse ex-Zandpad sekswerkers dat zij (3 jaar na sluiting van het Zandpad!) als gevolg van de registratie afgewezen worden voor andere banen, geen hypotheek kunnen krijgen en dat het feit dat zij geregistreerd staan als sekswerker zelfs bij simpele verkeerscontroles zichtbaar is.

Verdere afname vergunde werkplekken

Bij de opheffing van het bordeelverbod in 2000 is door (vrijwel) alle gemeenten het aantal seksbedrijven bevroren op het aantal toen aanwezige bedrijven. Alleen bestaande exploitanten/bedrijven kregen een vergunning. Daarmee werd een kunstmatig gesloten markt gecreëerd. Bovendien is sinds 2000 het aantal vergunde bedrijven aanzienlijk afgenomen en zet deze trend zich voort, m.n. in de raamprostitutie.

Al deze ontwikkelingen werken ten nadele van de autonomie en vrijheid van sekswerkers. Het versterkt de ongelijke machtsverhouding tussen exploitant en sekswerker, leidt tot kamerprijzen en afdrachten die niet in verhouding staan tot geleverde diensten en bevordert machtsmisbruik en willekeur. Sekswerkers hebben immers weinig – en steeds minder – keuze.

Waar gemeenten al ruime mogelijkheden had om vergunningen te weigeren via het maximumbeleid en bestemmingsplannen, introduceert de Wrp daarnaast de mogelijkheid van een absoluut nulbeleid (art. 23). Bovendien kunnen bij gemeentelijke verordening ter bescherming van de openbare orde, de woon- en leefomgeving of de veiligheid en gezondheid sekswerker en klanten aanvullende gronden voor de weigering van een vergunning worden gesteld (art. 15 lid 3 Wrp).

Zo kunnen d.m.v. een collegebesluit delen van de gemeente aangewezen worden, waarbuiten of waarbinnen voor het vestigen van seksinrichtingen geen vergunning wordt verleend (art. 3:4, Concentratiebeleid, Model APV). Als redenen hiervoor worden bijv. genoemd het *“met voldoende intensiteit toezicht kunnen uitoefenen”* of om *“seksinrichtingen te weren uit woonwijken of andere gebieden die vanuit een oogpunt van woon- en leefomgeving ‘gevoelig’ zijn.”*

Waar bij een bestemmingsplan uitdrukkelijk gemotiveerd dient te worden waarom die activiteit zich vanuit een oogpunt van ruimtelijke ordening onderscheidt van andere mogelijke vormen van gebruik van terreinen, gebouwen, vaar- of voertuigen, geldt dit niet voor een collegebesluit/via de APV vormgegeven concentratiebeleid. Daarbij kan *“juist gedacht worden aan de openbare orde en volksgezondheid”*. Dit verruimt de mogelijkheden om seksbedrijven, inclusief zelfstandige thuiswerkers, te weren aanzienlijk.

Daarnaast kan de gemeente een maximum beleid vaststellen voor (bepaalde typen) seksbedrijven, zolang deze beperkingen niet zo ver strekken dat de vrije arbeidskeuze daardoor impliciet illusoir wordt. Op dit moment is daar geen wettelijke grondslag voor. De Wrp biedt deze echter wel.

Huisrecht van sekswerkers: binnentreden woningen (art. 28 Wrp)

De Wrp geeft toezichtambtenaren de bevoegdheid zonder toestemming woningen te betreden wanneer daar “naar hun redelijk vermoeden” bedrijfsmatig prostitutie plaatsvindt. Zoals wij eerder opmerkten is onduidelijk wat onder ‘bedrijfsmatig’ wordt verstaan. Daarmee ontbreken voldoende waarborgen en bestaat het risico van willekeur.

Drie recente voorbeelden uit de praktijk illustreren het risico hiervan:

Een sekswerker in stad X die probeerde zich te registreren en gewoon belasting betaalde kreeg vervolgens een inval in zijn woning van 6 man politie.

Een thuiswerkster in stad Y had opeens 3 man politie voor de deur staan. Ze kreeg te horen dat ze onmiddellijk moest stoppen anders zouden ze haar gegevens doorgeven aan de diverse autoriteiten. Kort daarop kreeg ze een brief van de belastingdienst dat ze einde van deze maand op bezoek zouden komen en dan inzage wilden hebben in haar volledige financiële administratie.

In Alkmaar verschaften gemeenteambtenaren zich onder het voorwendsel van bouw- en woningtoezicht en in gezelschap van geüniformeerde politieagenten zodat betrokkenen er – onterecht - van uitgingen dat zij niet konden weigeren, toegang tot de woningen van verschillende sekswerkers die op de Achterdam werken. Daarbij werden diverse persoonsgegevens verzameld van de betrokken vrouwen. Ook moesten zij hun privé adres in hun herkomstland opgeven. Hun familie weet niet dat zij dit werk doen. Zij voelen zich ernstig bedreigd door het feit dat zij hun privé adres in eigen land hebben moeten geven. Hier is geen reden voor gegeven. Ook zijn zij niet geïnformeerd over wat de gemeente resp. de politie gaat doen met het adres van hun familie en de andere persoonlijke informatie die zij zich gedwongen voelden te geven.